

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
факультет історії і права

*кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О.І. Процевського*

*кафедра державно-правових дисциплін,
кримінального права і процесу*

Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

кафедра правового регулювання економіки

Матеріали круглого столу
до Дня юриста

***«Виклики правничої
професії
в умовах воєнного
стану»***

06 жовтня 2022 року

м. Харків

Виклики правничої професії в умовах воєнного стану : тези доповідей та наукових повідомлень учасників круглого столу присвяченого до Дня юриста (6 жовтня 2022 року) / уклад.: О.О. Коваленко, Т.Г. Головань, М.Д. Ждан ; за ред. О.О. Коваленко. – Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. – 158 с.

У збірнику розміщено тексти наукових доповідей та повідомлень, присвячених актуальним проблемам правничої професії в умовах воєнного стану.

Видання адресоване вченим, аспірантам, докторантам, викладачам закладів юридичної освіти, працівникам суду, адвокатури, органам юстиції, співробітникам Державної служби зайнятості України, практикуючим юристам, громадським діячам, профспілковим активістам, іншим особам, що цікавляться проблемами правничої професії в умовах воєнного стану.

Матеріали круглого столу оприлюднені у електронному вигляді на сервері відкритого електронного архіву (репозитарію) Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди EKhNPUiR (електронний архів): <http://dspace.hnpu.edu.ua/> та на сайті факультету історії і права: <http://www.hnpu-laws.in.ua/> у розділі «Наука».

Інформація про оргкомітет. Координацію проведення круглого столу здійснює кафедра цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського та кафедра державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу – тел.: +38(057)700-35-16, e-mail: trudkonf.hnpu@gmail.com)

Коваленко Олена Олександрівна (в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені професора О.І. Процевського д-р юрид. наук, професор) +38(057)598-98-75;

Головань Тетяна Георгіївна (в.о. завідувача кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу канд. юрид. наук, доцент) +38(067)681-93-90;

Ждан Микола Дмитрович (канд. юрид. наук, доцент) +38(063)948-05-19.

Оргкомітет круглого столу не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники та їх наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів круглого столу посилання на джерела є обов'язковим.

Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди
протокол №10 від 19 жовтня 2022 р.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди, 2022

<i>Гончаренко К.Ю. СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ НОВОВВЕДЕНЬ ДО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: СТАТТЯ 111-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ</i>	128
<i>Долмат Д.Р. ПРОБЛЕМИ РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ</i>	132
<i>Глющенко А.С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ</i>	135
<i>Нічипоренко Д.О. ІДЕЯ СРОДНОСТІ ПРАЦІ Г.С. СКОВОРОДИ ЯК ВАЖЛИВА ЗМІСТОВНА СКЛАДОВА ВИЗНАЧЕННЯ ПРИРОДИ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ - ЗАХОДУ ЩОДО СПРИЯННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ</i>	137
<i>Шейко К.В. СУДОВА ПРАКТИКА: ВИПРОБУВАННЯ ВІЙНОЮ</i>	139
<i>Баранник С.О. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ</i>	142
<i>Герасєва П.А. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА</i>	145
<i>Герасєва П.А. ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ВИПРОБУВАННЯ ПРИ ПРИЙНЯТІ НА РОБОТУ ПІД ЧАС ДОВОЄННОГО І ВОЄННОГО ЧАСУ</i>	147
<i>Єгіян А.Д. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	149
<i>Максименко А.В. ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ КРАЇНИ-АГРЕСОРА</i>	151
<i>Соломонова К.О. САМОСУД ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА В УКРАЇНІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ</i>	154

більш виважено, технічне забезпечення судів поліпшиться і, зрештою, норми законодавчих актів будуть ефективно впроваджуватися для закріплення особливостей судового процесу в умовах в воєнного стану.

Список використаних джерел

1. «Богдан Моніч про здійснення правосуддя в Україні під час війни». URL: <http://rsu.gov.ua/ua/news/bogdan-monic-pro-zdijsnenna-pravosudda-v-ukraini-pid-cas-vijni>

2. Висновок на проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)». Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1289666>

3. Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України, Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України (щодо здійснення судочинства в умовах воєнного чи надзвичайного стану)»: проєкт Закону України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1279852>

4. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

5. Про затвердження Порядку роботи з технічними засобами відеоконференцзв'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду. Наказ Державної судової адміністрації України від 08.04.2020 № 169. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0169750-20#Text>

УДК 343.3

Баранник Софія Олександрівна,
студентка факультету Історії і права 34 групи
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
0632417046s@gmail.com
Науковий керівник: к.ю.н., доцент *Плотнікова А.В.*

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах російської збройної агресії значного збільшення зазнали кримінальні провадження щодо осіб, які вчинили кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки.

Однією з форм захисту національної безпеки виступає встановлення кримінальної відповідальності за умисні суспільно небезпечні діяння, що посягають на конституційний лад, територіальну недоторканність та суверенітет.

3 березня 2022 року Верховна Рада України ухвалила низку законів, що внесли зміни до чинного Кримінального Кодексу України. Особливу увагу слід

приділити Закону України «Про внесення змін до Кримінального Кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» [1], оскільки ще з 2014 року проблема криміналізації окремих видів колабораційної діяльності потребувала визнання на законодавчому рівні.

Під час розгляду кримінальних проваджень щодо злочинів проти основ національної безпеки виникає потреба в відмежуванні колабораційної діяльності від інших кримінально-караних діянь.

Майже всі кримінально-карані діяння, що містяться в законі «Про внесення змін до Кримінального Кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» [1] підпадають і під дію статті 111 КК України – державна зрада. Винний підлягає покаранню у виді позбавлення волі на строк 15 років або довічному позбавленню волі з конфіскацією майна, якщо державна зрада вчинена під час дії воєнного стану. Отже, покарання, яке передбачено законом, є значно менш суворим, ніж за статтею 111 КК України [2, с. 161]. Тому, результатом криміналізації колабораційної діяльності є посилення кримінальної відповідальності осіб, які вчиняють злочини проти основ національної безпеки на території України під час дії воєнного стану.

Законодавець сформулював склад державної зради, через вказівку на три її форми. Державна зрада – умисно вчинене діяння громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України, яке може полягати в трьох формах: 1) перехід на бік ворога в період збройного конфлікту; 2) шпигунство; 3) надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України.

Раніше перша форма державної зради була сформульована так: «перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту» [2, с. 161]. Згідно зі змінами, які вніс законодавець, вказівка на умову воєнного стану перенесено в ч. 2 ст. 111 КК України. Тобто законодавець сформулював кваліфікований склад злочину. Наразі в Україні введено воєнний стан, тому будь-яке діяння, що є формою державної зради, буде інкримінуватися з урахуванням відповідної кваліфікуючої ознаки.

Особливу увагу слід звернути на ч.1 ст. 111-1 КК України, яка містить дві форми об'єктивної сторони: 1) публічне заперечення громадянином України здійснення збройної агресії проти України, встановлення та утвердження тимчасової окупації частини території України; 2) публічні заклики громадянином України до підтримки рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України.

Звертаємо увагу, що за вчинення проступку за ч.1 ст. 111-1 КК України, передбачено лише покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від десяти до п'ятнадцяти років. Даний вид покарання застосовується до осіб, які вже обіймають певні посади, так і до осіб які можуть обіймати такі посади в майбутньому (наприклад: неможливість колаборантів бути представником влади в майбутньому).

З аналізу судового рішення, а саме вироку від 04 серпня 2022 року справи №212/3751/22 вбачається, що особі, яка визнана виною за колабораційну діяльність (ч.1 ст.111-1 КК України), призначено покарання у виді позбавлення права обіймати посади, пов'язані із виконанням функцій держави та місцевого самоврядування на строк 10 років.[3]

В ч. 2 ст. 111-1 КК України криміналізовано добровільне зайняття громадянином України посади, не пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території, у тому числі в окупаційній адміністрації держави-агресора. Особливу увагу треба приділити частинам 5 та 7 цієї статті, де мова йдеться про добровільне зайняття посад пов'язаних з певним функціонуванням. А саме: у ч. 5 ст. 111-1 КК України - зайняття громадянином України посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій, у незаконних органах влади, а ч. 7 ст. 111-1 КК України – зайняття громадянином України посади в незаконних судових або правоохоронних органах [4, с.160].

Для кваліфікації дій за частинами 2, 5 та 7 ст.111-1 КК України достатньо лише факту добровільного зайняття громадянином України однієї із посад. Суспільна небезпечність цих діянь заключається в допомозі особи створити незаконні органи влади агресору.

Якщо ж окрім зайняття відповідної посади особа здійснює також певну діяльність, то за наявності інших обов'язкових ознак складу злочину дії особи можуть утворювати державну зраду в такій її формі, як надання іноземній державі, іноземній організації або їхнім представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України.

Отже, ті громадяни України, які зайняли одну з посад у незаконних органах влади, правоохоронних або судових органах на окупованих територіях та почали здійснювати функції, визначені посадою, можуть бути притягнуті до відповідальності за сукупністю кримінальних правопорушень: за державну зраду (оскільки їхня діяльність може становити одну з форм державної зради) та колабораційну діяльність (оскільки вони зайняли певну посаду в незаконних органах влади).

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що вирішення деяких питань щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України потребує більшої уваги наукової спільноти задля формування єдиної антикримінальної політики протидії найнебезпечнішим проявам в означеній сфері.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану: Закон України від 03.03.2022р. №2108-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2113-IX#Text>. 2. Берднік І.В Основні орієнтири відмежування колабораційної діяльності від суміжних складів кримінальних правопорушень. Нове українське право, вип.2, 2022. URL <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/download/247/225>. 3. Вирок суду у справі №212/3751/22(провадження 1-кп/212/507/22) [2022] Жовтневий районний суд міста Кривого Року Дніпропетровської області. Єдиний державний

реєстр судових рішень <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105581704> (2022, серпень, 08) 4.Морозов Євгеній Колабораційна діяльність під час воєнних дій в Україні. URL: <https://porady.org.ua/node/896>

УДК 349.2

Герасєва Поліна Анатоліївна,
студентка 3 курсу факультету історії і права
Спеціальність 081 Право
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
e-mail: gerasevapolina06@gmail.com
Науковий керівник: *Коваленко Олена Олександрівна,*
в.о. завідувача кафедри цивільно-правових дисциплін і
трудового права імені професора О.І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди,
доктор юридичних наук, професор

МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРАВОПОРУШЕНЬ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ВЛАСНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кожен зобов'язаний відшкодувати завдані ним збитки - такий обов'язок встановлено ст.66 Конституції України [1]. Ця норма є загальним правилом щодо відшкодування збитків в Україні.

Збитки можуть спричинятись, зокрема в трудових відносинах сторонами трудового договору одне одному. У цьому випадку має наставати особливий вид юридичної відповідальності, настання якого обумовлюється заподіянням шкоди одній зі сторін трудового договору внаслідок невиконання або неналежного виконання своїх обов'язків. Ним є матеріальна відповідальність.

Однак, на практиці існують проблеми у правильній кваліфікації заподіяної шкоди, а отже у правильному визначенні галузі права, норми якої мають бути застосовані [2]. Дослідження проблем матеріальної відповідальності має також серйозне значення для розвитку теорії трудового права та удосконалення практики застосування його норм.

Важливою задачею треба вважати подальше дослідження проблеми матеріальної відповідальності працівника, теоретичного обґрунтування усіх її випадків, механізму реалізації цієї відповідальності, узагальнення практики застосування чинного законодавства в цієї області та конкретних задач його удосконалення та розвитку.

В Україні права власності визнає та захищається державою і про це зазначається у нормативно-правовому акті найвищої юридичної сили – Конституції України. Як ми бачимо, крім КЗпП України, основу системи матеріальної відповідальності формують конституційні норми, згідно з якими визнаються і захищаються різні форми власності. При виконанні своїх трудових обов'язків працівники використовують обладнання, сировину, інструменти та інші матеріали, що належать роботодавцю. Крім того, трудова діяльність працівників може бути пов'язана з безпосереднім зберіганням, обслуговуванням та обробкою